

Sygn. akt: I Ns 70/22

POSTANOWIENIE

Dnia 25 października 2022 roku

Sąd Rejonowy w Głubczycach I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Krzysztof Chruszczewski

Protokolant: Agnieszka Baron

po rozpoznaniu w dniu 18 października 2022 roku

na rozprawie

sprawy z wniosku H. M. i M. P.

z udziałem M. M. (1), J. M., A. M. i M. M. (2)

o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczeń w sprawie przyjęcia bądź odrzucenia spadku po S. M.

postanawia:

oddalić wniosek.

Sygn. akt I Ns 70/22

UZASADNIENIE

Wnioskodawcy M. P. i H. M. wnieśli o zatwierdzenie uchylenia się przez nich od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po S. M..

Uzasadniając swoje żądanie wnioskodawcy wskazali, że spadkodawca S. M. mógł pozostawić liczne długi, jednak nie dysponują oni dokumentami potwierdzającymi wysokość ewentualnego zadłużenia spadkodawcy.

Sąd ustalił co następuje:

S. M. zmarł dnia 27 grudnia 2020 roku w K., ostatnio przed śmiercią zamieszkiwał w P.. W chwili śmierci był kawalerem. Postanowieniem z dnia 4 sierpnia 2021 roku w sprawie I Ns 128/21 Sąd Rejonowy w Głubczycach stwierdził, że spadek po S. M. na podstawie ustawy dziedziczą: matka J. M. w 5/10 częściach, rodzeństwo A. M., M. M. (1), M. P. i H. M. po 1/10 części każde z nich oraz bratanica M. M. (2) w 1/10 części.

Wnioskodawcy M. P. i H. M. zobowiązani przez Sąd do wykazania za pomocą dokumentów faktu zadłużenia spadkodawcy S. M. bądź też wykazania czy prowadzone jest postępowanie egzekucyjne z jego majątku spadkowego, zobowiązania tego nie wykonali.

/ dowód: dokumenty k. 13 - 15 akt oraz akta I Ns 128/21 Sądu Rejonowego w Głubczycach /

Sąd zważył co następuje:

W niniejszej sprawie nie budzi jakichkolwiek wątpliwości, że wnioskodawcy M. P. i H. M. należą do kręgu spadkobierców ustawowych po S. M.. Podstawę poczynionych przez Sąd ustaleń faktycznych stanowiły przywołane

dokumenty. Wiarygodność złożonych dokumentów urzędowych w szczególności w postaci odpisów skróconych aktów stanu cywilnego nie budziła jakichkolwiek wątpliwości.

Zgodnie z treścią art. 1012 k.c. spadkobierca może bądź przyjąć spadek bez ograniczenia odpowiedzialności za długi (przyjęcie proste), bądź przyjąć spadek z ograniczeniem tej odpowiedzialności (przyjęcie z dobrodziejstwem inwentarza), bądź też spadek odrzucić. W świetle art. 1015 § 1 k.c. oświadczenie o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku może być złożone w ciągu sześciu miesięcy od dnia, w którym spadkobierca dowiedział się o tytule swego powołania. Przy czym brak oświadczenia spadkobiercy w tym terminie jest jednoznaczny z przyjęciem spadku z dobrodziejstwem inwentarza (§ 2). W niniejszej sprawie nie ulegało także wątpliwości, że wnioskodawcy M. P. i H. M. nie złożyli oświadczenia w przedmiocie przyjęcia bądź odrzucenia spadku po spadkodawcy S. M. w terminie 6 miesięcy od dowiedzenia się o jego śmierci.

Zgodnie z treścią art. 1019 § 2 k.c. spadkobierca, który pod wpływem błędu lub groźby nie złożył żadnego oświadczenia w terminie, może uchylić się od skutków prawnych niezachowania tego terminu. Przy czym owo uchylenie się od skutków prawnych powinno nastąpić przed sądem i spadkobierca powinien jednocześnie oświadczyć, czy i jak spadek przyjmuje, czy też go odrzuca (art. 1019 § 1 k.c.).

Zgodnie z treścią art. 1019 § 3 k.c. uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku wymaga zatwierdzenia przez Sąd.

Dlatego też rozważenia w niniejszej sprawie wymagało, czy ziszczyły się przesłanki umożliwiające wnioskodawcom M. P. i H. M. uchylenie się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczeń o odrzuceniu spadku.

Mając na uwadze argumentację podniesioną we wniosku należało ocenić, czy niezłożenie przez wnioskodawców stosownego oświadczenia wynikało z pozostawania przez nich w błędzie.

W tym miejscu należy odwołać się do definicji błędu. Błąd oznacza mylne wyobrażenie o istniejącym stanie rzeczy lub mylne wyobrażenie o treści złożonego oświadczenia woli. Błąd może dotyczyć faktu lub prawa (np. kwalifikacji czynności prawnej). Możliwość uchylenia się od skutków prawnych oświadczenia woli zachodzi nie tylko wtedy, gdy błąd dotyczy okoliczności faktycznych, ale także wówczas, gdy dotyczy okoliczności prawnych, przy czym musi on być istotny i odnosić się do treści oświadczenia woli. /por. K. Piasecki [w] Kodeks Cywilny. Księga pierwsza – część ogólna. Zakamycze 2003/

Kwalifikowany normatywnie może być tylko błąd co do treści czynności prawnej, tzn. mylne wyobrażenie o którymkolwiek składniku treści konkretnej czynności prawnej, niezależnie od tego, czy element ten został wyrażony bezpośrednio w oświadczeniu woli podmiotu składającego to oświadczenie. Błąd może dotyczyć w szczególności: przedmiotu czynności prawnej (lub jego cech), rodzaju czynności prawnej, osoby kontrahenta, jego sytuacji prawnej.

Błąd winien być subiektywnie istotny, czyli stanowić przyczynę sprawczą oświadczenia woli, oraz obiektywnie istotny, czyli taki, że żaden rozsądny człowiek, znający prawdziwy stan rzeczy, nie złożyłby oświadczenia woli tej treści. Nie stanowi błędu co do treści czynności prawnej mylna ocena zarówno aktualnych jak i przyszłych okoliczności, nieobjętych treścią dokonanej czynności.

W ocenie Sądu w niniejszej sprawie nie sposób przyjąć, że wnioskodawcy M. P. i H. M. zaniechawszy złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po S. M. działali pod wpływem błędu. Brali oni udział w toczącym się postępowaniu spadkowym I Ns 128/21 Sądu Rejonowego w Głubczycach. Dlatego też, zdaniem Sądu, wnioskodawcy powinni byli podjąć starania mające na celu ustalenie stanu masy spadku po S. M.. Przede wszystkim należało dokonać przeglądu dokumentów pozostawionych przez zmarłego i w ten sposób ustalić czy posiadał on jakieś długi. Skoro wnioskodawcy M. P. i H. M. nie poczynili właściwych starań w ustaleniu masy spadku, to nie mogli oni w żaden sposób pozostawać w mylnym przekonaniu co do stanu tego spadku a w szczególności czy wchodzi do niego długi. Skoro bowiem błąd polega na mylnym wyobrażeniu co do istniejącego stanu rzeczy, to jeżeli wnioskodawcy nie poczynili właściwych starań dotyczących ustalenia określonego stanu rzeczy to nie można uznać, że właśnie co do tego stanu pozostawali

w błędzie. Samo hipotetyczne przekonanie wnioskodawców, że po S. M. mogły pozostać jakieś długi, w ocenie Sądu nie zasługuje na ochronę prawną.

Spadkobierca składa oświadczenie woli o przyjęciu lub odrzuceniu spadku pod wpływem błędu, jeżeli w chwili składania tego oświadczenia był w błędzie co do treści czynności prawnej (art. 84 § 1 zd. 1 k.c.), a błąd był obiektywnie i subiektywnie istotny (art. 84 § 2 k.c.). Błąd co do treści czynności prawnej może być błędem co do tytułu powołania do dziedziczenia, osoby spadkodawcy, przedmiotu spadku. Podkreślenia wymaga jednak, że podstawę uchylenia się przez spadkobiercę od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku może stanowić błąd prawnie doniosły (art. 1019 § 2 w zw. z art. 84 § 1 zd. 1 i § 2 k.c.).

Błędem takim nie jest nieznanomość przedmiotu spadku pozostająca w związku przyczynowym z niedołożeniem przez spadkobiercę należytej staranności w ustalaniu rzeczywistego stanu majątku spadkowego.

Nie będzie też błędem prawnie doniosłym złożenie oświadczenia pod wpływem wadliwych, błędnych pobudek czy motywów, czy z tego samego powodu brak odpowiedniego oświadczenia w terminie.

Mając powyższe ustalenia i rozważania na względzie Sąd oddalił wniosek M. P. i H. M. jako bezzasadny.

Na marginesie jedynie należy zauważyć, że wnioskodawcy M. P. i H. M. i tak odziedziczyli spadek po S. M. z dobrodziejstwem inwentarza, czyli z ograniczeniem odpowiedzialności za długi spadkowe.